

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Prandikova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Učiteljsko vprašanje

V dobi splošne krize ter najrazličnejših »vprašanj« je prišel tudi za nas trenutek, da postavimo na dnevni red svoje »učiteljsko vprašanje«.

S tem ni rečeno, da se je porodilo šele sedaj, trdimo, pa lahko, da ni nastopilo v tako pereči obliki kakor se pojavlja zadnja leta še nikdar, odkar smo zdrknili Slovenci kot Pilat v »vero« v splošno šolsko obveznost. Ni dvoma, da je sedanja kritična doba tudi to vprašanje prav tako zaostrela kakor vsa ostala.

Sicer so reševali učiteljsko vprašanje vedno brez nas in mimo nas, zadnja leta se pa rešuje tudi proti nam. Res je sicer, — in zapisano bodi to tudi nam v tolažbo — da se prilično tako obravnavajo tudi skoro vsi veliki problemi tega prehodnega kaotičnega časa, a to nas ne sme ovirati, da bi si ne predočili vse težine svoje vsiljene nam mladosti.

Če dobro premislimo, si bomo morali vse-kakor priznati, da pada velik del krivde na nas same, toda trditev, da bi si bili sami zavestno naprtli tako permanentno varuštvo, bi bila vendarle absurdna.

V dobi pred veliko evropsko konflagracijo so se ločili pripadniki vodilnih političnih strank po svetovnonazornih razlikah, ki so objemale tudi do podrobnosti izdelane prosvetne programe. Boj za šolo in njen duhovni ustroj se je bil z nezmanjšano srditostjo vse čase človeške zgodovine. Razumljivo je, da učiteljstvo ni moglo in ne smelo stati brezbrizno ob strani tega kulturnega boja, če si ni samo hotelo dati spričevala najetega rokodelca. Vzgojno poslanstvo nujno predpostavlja pravno in duhovno osebnost, ki se v tako intimnem poklicu ne da odstraniti kakor nadležna krinka.

Motreč učiteljski položaj s tega vidika se nam kažejo tragični zapletljivi v učiteljskem sponovanju in nehanju kot neizogibni. Prava dejanska analiza te učiteljske »kulturno-bojne« periode bi pa prinesla na svetlo pomilovanja vredna dejstva. Vsi naši kulturni raziskovalci so primorani ugotavljati z ogorčenjem, da je bilo za slovenskimi kulturno-bojnimi gesli bore malo vsebine, pač pa veliki osebni in strankarski interesi, ki so tako visokodoneča gesla nujno potrebovali.

Ni najmanjša naša krivda, da nismo kljub svoji bližini do ljudstva, samostojno in brezobzirno dvigali teh varljivih krink. In tako smo v dobri veri, da se borimo za najvišje ljudske dobrine trosili svoje sile za fantome in — kar je še huje — za koristi ljudskih izkoriščevalcev. Položaj se je pa danes temeljito izpremenil. Kar je bilo še mogoče v dobi relativnega gospodarskega blagostanja, — vse besedno žongliranje in kulturno mejdanstvo — sesulo se je sedaj v kup črepij. Papirnati gradovi leže strti in razcefrani pred našimi osuplimi očmi.

Naj nam ne bo žal! Zastirali so nam pogled na resničnost, ovirali so nam dohod do ljudstva in prave vzgoje.

V neposrednem stiku z narodom postaja učiteljsko vprašanje važen del kulture slovenskega ljudstva.

Jasen je danes naš pogled. Naše pravo delovno torišče potrebuje poglobitve in preusmeritve. Vsa zadnja leta so se menjavali politični režimi, menjavale vodilne osebnosti, menjavali kulturni programi, a našega šolstva vse to ni doseglo v nikakem pozitivnem pravcu. Vse se je izpremenilo, edina mirna točka v tej časovni dinamiki je naše šolstvo. Res je, da hodi teorija vedno za prakso, a pri nas sploh ne hodi.

Dočim razmišljajo po vsem svetu, kako bi primerno novemu času in njegovim potrebam preustrojili vse svoje kulturne ustanove, se pri nas ukvarjajo vsi politični režimi prvenstveno z osebnimi razračunavanji z očitnim namenom, vplivati na učiteljstvo radi utrjenja svojega političnega položaja med narodom. Noben stan se tako usodno ne ovira na vršenju njegovega poklicnega dela kakor učiteljski. V takem ozračju ne moremo vršiti svojega dela tako, kakor to zahteva korist naroda. Manjka nam potrebnega miru in duhovne zbranosti, manjka pa tudi potrebnega ugleda, brez katerega ni vzgojnega vplivanja.

Naše šolstvo ne napreduje; namesto navzgor se razvijamo navzdol, zaskrbljeni stojimo pred žalostnim dejstvom slovenskih kulturnih škarij.

S skrbjo se vprašujemo, kedar in kako misli naša prosvetna politika dvigniti našo šolo s te mrtve točke. Če se že izdajajo težki milijoni našega vedno redkejšega denarja, ali ni že skrajni čas, da se predoči javnosti točen obračun o dejanskem stanju našega šolstva. Slovenskemu učiteljstvu ne manjka dobre volje, sodelovati po svojih najboljših močeh pri takem poštenem obračunu. Mi nismo napoti smotnemu preustroju našega šolstva. Brez nas se ne more izvršiti, proti nam

še manj. Reforma šole je časovna nujnost, je edino jamstvo gospodarskega in kulturnega napredka našega naroda in njegove konkurenčne sposobnosti v vrsti ostalih kulturnih ljudstev. Iluzorna pa je domneva, da bi se slo-

venski narod mogel dvigniti na hrbitih ponižanega in demoraliziranega učiteljstva. Dvig narodne kulture je problem preosnove našega šolstva, a to predpostavlja ustrezajočo rešitev učiteljskega vprašanja.

L. G.

Stalnost na službenem mestu

Ali je učiteljska stalnost potreba šole, ali je to samo posebna beneficija za učiteljstvo?

Ako preraste očesno zenico mrena, se predmeti ne vidijo, ko nanjo padejo; v človeški zavesti obstoja praznina in se dogodki ne zapopadejo, ko nanjo naletijo; izgleda, kot da tudi v ljudskem življenju obstojajo brez-zračni prostori, ko odpovedo čuti ter priti-skajo nanje instinkti in nižji občutki. To so kaotične periode, v katerih se pomešajo pojmi, moralno z nemoralnim, resnično z lažnjivim, trajno s prehodnim, splošno s privatnim... Pojavljajo se afere, ni javnega kriterija, ni odgovornosti, ni zdravih in močnih vodilnih idej... Vsakdo se znajde kakor ve in zna, rešuje se kakor more in — ako more.

Težko je govoriti o postavljeni tezi. V rednih razmerah ne bi bilo treba niti besede za dokaz nečesa, kar je samo ob sebi razumljivo, nečesa, kar je dokazalo življenje. Prišel je čas, da se mora vendarle o tem govoriti, še vedno v oni pusti nadi, da je morda le ostal kak moralni čut zdrav.

Učitelj mora biti narodu čim bližji. To bližino zahteva narava njegove službe. Vzgoja otrok — skupna briga doma in šole — se ne more zamisliti brez zveze staršev in učiteljstva, brez zveze učiteljstva ne samo s starši, nego z vsemi ljudmi iz tega kraja, ki bodisi posredno ali neposredno vplivajo na razvoj in vzgojo otroka. Medsebojno poznanje mora biti ne samo bližje, nego pristno in globoko.

Celo način učiteljevega življenja in življenja njegove ožje rodbine mora biti čim bližnji načinu narodovega življenja. Učitelj ne sme biti za starše (posebno na vasi) uradnik, bela vrana, in predstavljati ono razliko vasi in mesta, prostodušnosti in nadkriljevanj in izživati pri ljudeh občutek odtujenosti. Zato se zahteva od učitelja, da je zaradi uspeha pri delu čim bližji in pristopnejši narodu, da je najboljši primer, ki se ga stavlja za vzgled. Birokratiziranje šole in učitelja predstavlja oddaljenost narodne šole od naroda, a v nadaljni konsekvenci slab uspeh pri dvigavanju in vzgoji naraščaja, slab uspeh pri prosvetno kulturnem delu izven šole med narodom.

Dviganje kulturnega nivoja naše vasi, poglobljanje v kulturne, ekonomske, gospodarske, zdravstvene akcije in potrebe, angaziranje narodnih sil, narodnih moči za te vsrestranske potrebe in progres, izkoriščanje zdravih narodnih moči za sistematično in načrtno akcijo širokega obsega — posebno na deželi, kjer je narodni učitelj večkrat edini kulturni činitelj — se ne more zamisliti brez potrebnega miru, brez poglobljanja v razmere, brez študiranja in spoznavanja teh razmer. Ne samo to, potrebni sta tudi volja in ljubezen do dela, čas, prilagoditev in približanje ljudstvu.

Ako bi se vračali nazaj in primerjali kakšen je bil napredek šole in uspeh učiteljevega dela in v koliko je ta uspeh bil odvisen od učiteljske stalnosti na službenem mestu, tedaj bi pozitivno ugotovili, da je bil ta uspeh v periodi stalnosti naravnost epohalen.

Vedne spremembe so v splošnem nekoristne. One pomenjajo zastoj v delu tudi takrat, ko ne obstoja vprašanje neke akcije, ki raziskuje študij, voljo in čas. Tudi za navaden administrativni, ali katerikoli drugi posel je potreben gotov čas, da človek spozna njegovo vsebino. Koliko časa je potrebno še le učitelju, da spozna otroke v svoji šoli, brez česar si ne moremo zamisliti njegovega vzgojnega dela, in da spozna ljudi, razmere in potrebe kraja, brez česar si ne moremo predstavljati njegovega uspešnega izvenšolskega dela.

Zabloda je in nerazumevanje misije na rodnega učitelja, ako se veruje in zagovarja, da šola nima najmanjše zeube in zastoja zato, ker je premeščen učitelj, ker je na njegovo mesto dodeljen drugi. To je samo lajčen formalni izgovor, ki pa ne drži. S tem sta povzročeni dve škodi: v obeh krajih je delo prekinjeno. Ako se to večkrat dogaja in ponavlja, je oškodovano delo v obeh krajih. Vsaka premostitev škodi direktno osnovni šoli in narodu.

Ako bi potom ankete ugotavljali, kateri kraji imajo novo šolsko zgradbo, kulturne, socialne, nacionalne in druge ustanove, v katerih krajih se šole redno vzdržujejo, iz katerih krajev se mnogo otrok šola še nadalje po dovršeni osnovni šoli itd., bi nesumljivo ugotovili, da so to oni kraji, v katerih se je učiteljstvo dolgo zadržalo in se vezalo z vasio.

Taborenje še ni nikoli ustvarilo nekaj trajnega in pozitivnega. To pomenja življenje od danes do jutri. Vsakogar odtrga od pozi-

tnosti in ustvarjanja, deprimira, razvija v njem nagnjenje do beganja, površnega dela. Kjer ni stalnosti se ne ozira na razmere in se jemlje delo preveč lahko ter se ne spušča v globino njegovih problemov. Nasprotno temu, tam kjer se učitelj delj časa zadrži ima čas in možnost, da svojo aktivnost vnese v koristno delo za šolo in kraj. Torej, kjerkoli so se učitelji često menjali sta trpela šola in narod; tam kjer so se učitelji zadrževali daljšo dobo, se je občutil napredek v šoli in izven nje.

Občutek stalnosti v kraju počiva na močni in pozitivni psihološki osnovi. Tako je pri vsakem delu; tako je redno v življenju. Ako najamete stanovanje začasno, pa če je še tako ruinirano, ga ne boste popravljali, čeprav bi začasno trpeli. Ko ste pa sigurni, da boste v njem ostali dalj časa, tedaj doprinesete tudi osebne žrtve, da si ustvarite večjo udobnost.

Občutek nestalnosti in nesigurnosti v službi ovira vsako akcijo, odlaga vsako resno podjetje. Kakor ne sme učitelj urediti svojih stvari, ker se nadeja premestitve vsak trenutek in v vsakem letnem času, prav tako se ne sme spuščati v delo, ki zahteva daljši čas in popolen načrt za izvedbo; a tako je vse delo narodnega učitelja. Učiteljevo delo je zasnovano na širokem polju, in je zato potreben čas in svoboda, da se duševna delavnost razvije do popolne pare in da da rezultate.

Ako je v rednih razmerah učiteljska stalnost v službenem kraju narodna potreba, tedaj je v nerednih in neurejenih razmerah prava nujnost. Narod pa pravi, da nujnost celo zakon menja.

Treba je upoštevati interese šole in naroda. Treba je oddvojiti splošne, trajne, lahko bi se reklo večne interese naroda od drobnih prehodnih računskih interesov posameznikov. To še posebej ako je očitno, da momentani interes in zahteva ruši monumentalno zgradbo naše narodne prosvete in vstvarja vprašanje bodočnosti narodnega naraščaja.

Šolska in prosvetna politika v Jugoslaviji

Iz poročila ministra prosvete g. Dobrivoja Stošovića

V proračunski debati v parlamentu je podal prosvetni minister g. Dobrivoj Stošović naslednje poročilo:

V trenutku zedinjenja je bilo na današnjem področju naše kraljevine 5610 narodnih šol s 650.000 učencev in 11.000 učiteljev. V začetku tekočega leta 1935-36 smo imeli 8490 narodnih šol z 2.374.000 učencev in 26.700 učiteljev, to se pravi, da je vsako šolsko leto povprečno prineslo po 170 novih šol, 43.000 učencev in 924 novih učiteljev.

IZDATKI ZA ŠOLSTVO

Po državnem, banovinskem in občinskem proračunu za leto 1935-36 je v načrtu za osnovni pouk skupen znesek 621.346.000 Din (503.500.000 + 13.216.000 + 104.630.000 Din), kar pomeni za vsakega učenca 450 Din in za vsako šolo povprečno 75.000 Din na leto. Če vzamemo to številko za podlago, pridemo do sklepa, da se je v času od zedinjenja do danes izdalo za narodne šole 7.814.000.000 Din.

Število gimnazij v letu 1918-19 je znašalo 120 z 42.700 učencev in 2.050 profesorjev. V letošnjem letu pa jih je 181 s 102.400 dijakih in 4800 profesorji. Število srednjih šol je naraslo za 61, število dijakov za 59.700, število profesorjev za 2750.

Pred zedinjenjem smo imeli na ozemlju naše države dve vseučilišči, eno v Beogradu, drugo v Zagrebu. Na vsakem je bilo troje fakultet. Sedaj imamo tri vseučilišča z 20 fakultetami z 885 profesorji in 14.611 dijakih. V proračunu za l. 1935-36 je za vseučilišča predviden izdatek v znesku 67.261.000. Za vsakega dijaka izda država 4600 Din letno. Od zedinjenja pa do današnjega dne smo za vseučilišča izdali 842,5 milijona Din.

Iz teh podatkov izhaja, da so se visoke in srednje šole razvijale z enakim, če ne hitrejšim tempom kakor osnovne šole. Njihove za-

VSEBINA:

Učiteljsko vprašanje.

Stalnost na službenem mestu.

Šolska in prosvetna politika v Jugoslaviji.

Trboveljski slavček.

LISTEK: † Lojzka Kožuhova. — Skrbi sodobne šole.

Splošne vesti. — Osebnosti zadeve. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša stanovska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

„Ne prepevajate v krčmi...“

ne v društvu... tudi ne v svoji izbi... Ne zahajajte preveč v družbo...“

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 9. zvezek, stran 55. (Martin Kačur).

„Učitelj ne bi smel biti mlad in tudi majhen ne!“

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 9. zvezek, stran 56. (Martin Kačur).

Ostane samo način: da se avtoriteta zakona dvigne na višino moralnega razumevanja, da se z zakonom zaščitijo javni in trajni interesi. Naj bo zakon strog, ampak naj se spoštuje. Naj se učiteljska stalnost na službenem mestu zagotovi z zakonom. Na tej zahtevi, na tej potrebi šole in naroda se bodo prešli prijatelji učiteljstva, prijatelji prosvete in naroda. Saj je vsem jasno, da je učiteljska stalnost v službenem mestu prvi pogoj za trajno, smotno, neprekinjeno in uspešno prosvetno kulturno dviganje narodovega naraščaja. Sedaj je prilika in možnost, da se služi visokim ciljem narodne šole. Potom finančnega zakona se lahko naredi največja usluga narodni šoli in narodu. Sedaj je priložnost za korakanje po pravi poti.

hteve postajajo čedalje večje. Danes imamo veliko število narodnih šol v tesnih in nehygienskih prostorih, v najetih poslopih brez najvažnejših sredstev. Redke so gimnazije z normalnim poukom. V večini primerov sta v isti učilnici dnevno po dva oddelka. Zaradi prevelikega števila učencev je pouk skrajšan. Podobno je stanje na mnogih fakultetah, kjer se dijaki bore za mesta.

NENORMALNI POTEK SREDNJEŠOLSKE IN VISOKOŠOLSKE IZOBRAZBE

Inštituti so brez potrebnih sredstev in brez zadostnih dotacij. Po drugi strani pa postaja priliv učencev v srednje šole in na vseučilišča čedalje večji. Zato pa raste tudi število absolviranih srednješolcev in visokošolcev, ki ne morejo priti do kruha, kar povzroča hude posledice za njihovo duhovno, socialno in politično orientacijo. Mislim, da sem s temi kratkimi podatki očrtal dovolj jasno nenormalni potek sedanje srednješolske in visokošolske izobrazbe. To vprašanje spada med najbolj važna vprašanja naše prosvetne politike, ki ga bo treba čimprej rešiti. Rešiti pa ga je mogoče po mojem mnenju na eden iz naslednjih dveh načinov:

Ali, da omejimo nesorazmerno velik priliv učencev v srednje šole in na vseučilišča, da ustavimo rapidno večanje obstoječih šolskih tipov in skušamo notranje delo v šolah izpopolniti,

ali pa moramo izvesti korenito reformo celokupnega našega šolstva s preorientacijo ne samo šolskih tipov, temveč tudi njihove porazdelitve v posameznih krajih.

Pri reševanju tega vprašanja namerava kraljevska vlada izbrati to drugo pot, pot ustvarjanja novih šolskih tipov ki bo pripravila našo mladino za take državljanske službe, ki jih sedaj izpopolnjujemo s tujci ali

pa z amaterji. Kraljevska vlada želi dati naši državi takšno prosvetno in kulturno stopnjo, ki bo pospeševala njeno duhovno in gmotno blagostanje. Zato bo skušala dati celokupni naši mladini ne glede na stanovske in družabne razrede takšno šolsko izobrazbo, tako da bo lahko s svojim delom po svoji prirodni sposobnosti in naklonjenosti pospeševala nacionalno življenje vsestransko. V tem oziru želi kraljevska vlada izvesti vse svoje delo na čisto demokratičnih načelih.

OSNOVNO ŠOLSTVO

Glede našega osnovnega šolstva moram žal, pribiti, da mreža narodnih šol v naši državi še ni zadosti zgrajena. Ena narodna šola pride povprečno na 29,37 km². Ugodnejše je razmerje v dravski ban. (18,82), savski (21,43), moravski (25,78) in dunavski (28,35), slabše pa v vardarski banovini (33,08), primorski (32,76), zetski (40,49), drinski (41,02) in vrbaski (43,73). Še slabše je razmerje, če upoštevamo razmerje posameznih pokrajin. V mnogih srezih ni več kot 4 šole (kladanski v drinski in kakanički v vardarski banovini). Iz teh podatkov vidimo, da je mreža osnovnih šol v dobrem delu države še vedno zelo redka. Ker pa morajo po zakonu o narodnih šolah graditi in vzdrževati nova šolska poslopja in šole občine je malo verjetno, da bomo v kratkem zgradili vsaj približno normalno mrežo. Občine zaradi gospodarske stiske nikakor ne morejo graditi novih šol in ne morejo dati obstoječim šolam niti potrebnih sredstev za normalno delovanje. Redki so primeri, da občina izpolni svoj pravi šolski proračun. Pogosti pa so primeri, ko šola ne dobi niti 10% v šolskem proračunu predvidenih kreditov, zato so mnoge šole brez učil, knjig in celo brez služabniške postrežbe. Iz teh vzrokov je ogroženo pravilno funkcioniranje osnovnih šol in njihov obstoj. Edina pot, da se to odpravi, bi bila prenos dolžnosti in vzdrževanja osnovnih šol na ban, upravo, tako da se iz občinskih proračunov izbršejo šolski proračuni, banske uprave bi pa v svojih proračunih določile potrebne kredite za vzdrževanje osnovnih šol, s tem, da bi povečale odstotek banovinske doklade. Tako bi se doseglo, da dobi vsaka šola potrebne kredite za vzdrževanje, in če bi se dohodki posameznih banovnin ne mogli doseči v predvidenih zneskih, bi se primanjkljaj vendarle lahko razdelil na vse šole enako, in se ne bi zgodilo, da šole v siromašnih občinah ostanejo brez vseh sredstev. Ta ukrep nikakor ne bi pomenil nove obremenitve prebivalstva, ker bi se s povečanjem banovinske doklade sorazmerno znižala občinska doklada, še več, racionalna razdelitev kreditov iz banovinskih proračunov bi imela za posledico, da bi pri spevek prebivalstva za narodne šole mogel biti znatno manjši kakor danes.

VPRAŠANJE ENOTNIH UČBENIKOV

Vprašanje enotnih šolskih učbenikov v osnovnih šolah vse kraljevine se je že načelo in razpisani natečaj je sodeč po številu došlih rokopisov obrodil dobre rezultate. Razume se, da tudi ta akcija, ki je potekla iz najboljše stremeljenja, da se po eni strani šolarjem da čim boljše in cenejše knjige, po drugi strani pa poenoti pouk v vsej državi, ni ostala brez ugovorov in protestov. Prepričan sem, da sem s svojo izjavo pred kratkim v dnevnih listih ovrget vse neupravičene pomisleke.

OSEMLETNA ŠOLSKA OBVEZNOST

V notranji organizaciji osnovne šole je še zmerom odprto vprašanje obveznega osemletnega šolanja, oziroma vprašanje višje narodne šole. Zakon o narodnih šolah iz leta 1929 je v tem pogledu prinesel pozitivne določbe in zahteva za vse moške in ženske šolarje obvezno šolanje do 14. leta vendar se je tej zakonski zahtevi ustreglo samo v tistih

krajih, kjer je že pred tem zakonom obstojala višja narodna šola.

V začetku tega šolskega leta je bilo v vsej državi 112.000 šolarjev v višjih narodnih šolah, od tega števila pride 56.250 samo na dravsko banovino, 62.100 na dunavsko, primorsko in savsko banovino, to je na tiste kraje, kjer je bilo osnovno šolanje že pred letom 1929. podaljšano na osem ali šest let, med tem ko izkazujejo ostale banovine minimalno število 3780 šolarjev, v vrbaski in vardarski banovini pa sploh ni višjih narodnih šol. Vse stremeljenje, da se osnovno šolanje podaljša vsaj na šest let, je ostalo brez uspeha. Krajevni šolski odbori ne predlagajo otvoritve višjih razredov narodnih šol, nego zahtevajo celo, da se že odprti oddelki zapro. Ni treba dosti dokazovati, da štiriletno osnovno šolanje danes ne ustreza več ker otrok po končanem četrtem razredu osnovne šole ne dobi takoj zasluzka. V mestih so otroci siromašnih roditeljev, ki nimajo možnosti za nadaljevanje šolanja v gimnaziji ali meščanski šoli, pa tudi tisti otroci, ki jih pri sprejemnem izpitu v srednjo šolo odklonijo, prepuščeni ulici do 14. leta, ko lahko stopijo kot vajenci v obrt. Da se to zlo vsaj nekoliko popravi, se je moralo takšnim otrokom dovoliti, da se ponovno vpišejo v 4. razred osnovne šole. Zato ni moči iti preko tega vprašanja, pa čeprav bi se za otvoritev višjih razredov osnovnih šol, vsiljevali novi izdatki iz državi in občinam, bo treba njihovo otvoritev vendarle forsirati, vsaj v mestih, in sicer od začetka prihodnjega šolskega leta, ko bodo zbrani potrebni podatki za posamezne kraje in izdan učni načrt in program za to vrsto šol.

SOLSKO NADZORSTVO

V notranjo organizacijo osnovnega potka spada tudi pereče, a doslej še neurejeno vprašanje šolskega nadzorstva. Ta služba zahteva po svojem značaju izbran kader posebno strokovno izobraženih prosvetnih delavcev. Zato je prosvetno ministrstvo, ko se je lotilo postopne ureditve tega vprašanja, izdalo pravilnik o nadzorniškem izpitu, obenem pa namerava v višjih pedagoških šolah v Beogradu in Zagrebu izvršiti takšno reorganizacijo, da se bodo za izobrazbo bodočih šolskih nadzornikov odprli posebni oddelki.

REVIZIJA DISCIPLINSKEGA POSTOPKA

Pripomniti imam še, da se mi v interesu osnovne šole in njenih učiteljev zdi zelo potrebna izprememba določb o disciplinskem razsojanju učiteljev narodnih šol. To je edina kategorija državnih uradnikov, ki se za disciplinske prestopke sodi brez formalnega sodišča zgolj z odlokom sres, načelnika. Tako imenovani disciplinski odbor ima samo značaj posvetovalne korporacije, njegova sodba pa ni obvezna za pravosodno ministrstvo. Hotel bi, da se disciplinsko razsojanje učiteljev vrši z neznatnimi izpremembami po istih načelih kakor nasproti uradništvu splošne državne uprave v dveh instancah: pred banovinskim disciplinskim sodiščem in pred vrhovnim disciplinskim sodiščem pri prosvetnem ministru. V tem pogledu je predložen izpreminjalni predlog za letošnji finančni zakon.

NAMESTITIVE

Konec šolskega leta 1934-35 ni bila brez učitelja nobena osnovna šola, noben oddelk. Novo šolsko leto 1935-36 je prineslo 91 novih šol, ker so se pa razen tega odprli novi oddelki v že obstoječih šolah, je nastala potreba po novih učiteljih za 600 oddelkov. Razen tega je ostalo mnogo oddelkov brez učiteljev, ker so morali oditi po zakonskih določbah iz službe tisti učitelji, ki v predpisnem roku niso napravili praktičnega izpita. Več oddelkov se je izpraznilo z odhodom učiteljev v kadrovske rok z ostavko, upokojitvijo in smrtjo učiteljev. Tako izpraznjenih oddelkov je 516, kar zahteva skupaj z gori navedenimi 600 od-

in priznanja in to baš na onih mestih, kjer bi bilo priznanje dela in sposobnosti dolžnost. V položaju upraviteljice mestnega zavetišča je bila reducirana od prosvetne oblasti in slednjič je udarcu za udarcem sledil zadnji, tudi to mesto se je oddalo drugam. Lojzka je končno stopila v pokoj, v ozadije. Kdo bi še imel pogum in veselje do dela? Ona pa je imela! Vodila je počitniške kolonije na morje in sodelovala povsod, kjer se je reklo pomagati revežem, zlasti revnim materam in mladini. Z vso svojo veliko močjo in ljubeznijo se je oklepala zlasti karitativnega dela v Slov. ženskem društvu. »Eh le dajmo! — Dajmo šel! — Tako je navadno zaključila vsako debato na številne prošnje, ki prihajajo na društvo. In kadar je prosila podpore revna dijakinja ali dijak, je zapečatila prošnjo s temperamentnim vzklikom in s toplo prošnjo: »Mladini dajmo, mladino moramo podpreti!« — Kako ji je veselo zablistelo oko, ko si je bila končno vedno svesta uspehov takih prošenj! — To je bila ga. Lojzka Kožuhova!

Proste ure je najraje preživljala v tovariški družbi. Tu je bila vedno vedra in vesela in v teh, za nas vse tako težkih časih, najbolj pogumna. Najlepše so bile ure v njeni družbi. Saj je bila naša Lojzka vseskozi ljubja, iskrena tovarišica. Zato nam je misel, da je ni več med nami, tako zelo težka. Radi smo jo imeli! Menda je zato odšla tako nepričakovano, nenadoma iz družbe, od dela in pesmi! Da je ne bi motili, povzročali ji težkega slovesa od vseh, ki jih je oklepala v svoje srce!

Lojzka, tovariška družba se bo še zbirala in Ti boš z njo. Živ in lep ostane tvoj spomin med nami!

J. L-va.

Z nana solidna trvdka

A. ŽLENDER

Ljubljana, Mestni trg 22

naznanja cenjenim damam in gospodom, da je dospela ogromna količina krasnega volnenega blaga za damske plašče, kostume in obleke. Za gospode pa najfinejši kamgarn, blago za površnike in športne obleke

Brezobvezen ogled!

Najsolidnejši nakup!

delki 1116 novih imenovanj. Da se izpopolni tako nastale vrzeli, je bilo treba imenovati nove moči. Predvsem so se vrnili v službo tisti učitelji, ki so poprej morali iti zaradi tega, ker niso napravili praktičnega izpita, in so ga šele naknadno položili. Obenem so bili postavljeni tisti kandidati, ki so službo prekinili zaradi odslužitve vojaškega roka, ali so pa takoj po končanem učiteljskem odšli na vojaško dolžnost. Skupaj smo imenovali 766 oseb, to je toliko, kolikor je bilo praznih proračunskih mest, neizpolnjenih pa je ostalo 350 praz-

nih oddelkov, za katere po sedanjem proračunu ni kredita. Tako so prišli v službo vsi moški kandidati, izjemši 126, ki so absolvirali učiteljske junija 1935. Ni bilo pa moči ustreči prošnjam absolviranih učiteljskih pripravnih iz prejšnjih let. Njih število znaša 1450. V proračunskem predlogu za 1936-37 se zahteva kredit za 500 novih imenovanj da bo ta kredit nezadosten, se pa vidi že po tem, da bo treba takoj, ko bo proračun odobren, izpolniti 350 praznih oddelkov.

(Dalje prih.)

Trboveljski slavček

Petletnica plodnega dela na kulturnem in socialnem polju.
Aprila stopi pred svetovni glasbeni forum.

Naš tovariš Avgust Šuligoj, ki se bavi že vso dobo svojega službovanja z mladinsko glasbo, je pred 5. leti obnovil s pomočjo drugih tovarišev, ki so razumeli njegove cilje stalen mladinski pevski zbor, kateremu so že po prvih velikih uspehih glasbeni kritiki pripisali ime »Slavček«. Prvi nastop je bil prav za prav že 1. 1928. v Trbovljah, je pa Šuligoj zaradi raznih ovir, prenehal z delovanjem do 1930. leta.

Do konca leta 1935. je zaznamoval »Slavček« 118 nastopov (koncertov in matinee) ne v številni sodelovanja na kulturnih in humanitarnih prireditvah. Izven Slovenije je nastopil 2 krat v Zagrebu, 2 krat v Beogradu, Zemunu, Karlovcu, Dugi Resi in v krajih ob Jadranskem morju za časa ferialnih kolonij. Na Češkem in Dunaju je koncertiral 19 krat (9 koncertov, 9 matinee in 1 Radio koncert). Znana so vsem poročila o tej uspešni turneji v inozemstvu; niso pa prinesli naši časopisi tedaj izjav glasbenikov na Češkem in Dunaju. Ako zabeležijo naši dnevniki vsak najmanjši uspeh Jugoslovancev v inozemstvu, je tedaj še večja naša dolžnost, da objavimo na tem mestu nekaj izvlečkov superlativnih glasbenih kritik o umetniški in pedagoški strani, ki so jih doživeli naši »Slavčki« pod artističnim in tehničnim vodstvom učiteljev — naših tovarišev.

Praga. »Lidove listi«. Dirigent Šuligoj je vodja, ki svoje male pevce izbornu razume, ki jih je po svoji tehnični pevski plati izražanja izšolal k umetniški popolnosti, kar je občudovanja vredno. Imenitno in s posebnim taktom za psihologijo otroške duše je z njim podan lep izbor jugosl. umetne zborovske tvorbe in karakterističnih in vernih harmonij jugosl. narodnih pesmi. Tudi pojejo iz srca in njihovo petje gre k srcu!

Praga. »Narodni osvobození«. Iz njihovega petja govori resnost, moč in odkritosrčnost. Zbor ima strogo in resno disciplino, katera je temelj visoke tehnične in posebno godbene stopnje pri otrocih te starosti, nekaj ne navadnega. Ta stroga tehnična popolnost ima pri tem veselo naivno spontanost otroškega čuvstva. Nad tehnično stopnjo zbora stoji moč in resnost doživljanja tega kar pojejo. To je umetniška dozorelost, katera človeka naravnost osupne. Iz programa in reprodukcije je bilo razvidno iz kakih solidnih umetniških

korenin raste zbor, katerega največja prednost je stroga pristna umetnost in brez iskanja zunanjih efektov doseže virtuozen uspeh.

Praga. »Venkov«. Trboveljski slavček, ki se je predstavil v Smetanovi dvorani zasluži zares posebno pozornost. Izborna disciplina celote in posameznih glasov, intonačna čistost in natančnost v nastavkih, to je rezultat študija. Izraža se naravna in nepotvorjena svežost, daleč proč od mrzle naučenosti ali celo dresure.

Brno. »Moravske Noviny«. Ogromen uspeh, ki ga je imel Trbov. slav. po vsej svoji turneji po ČSR ni to samo izraz simpatij prijateljskemu narodu, temveč predvsem navdušenje za njihovo petje. Poleg popolnoma sigurne in čiste intonacije, katera premaga vse težkoče z igracjo, je preprostost njihovega izražanja, kateremu je vsaka oskosrčna predelava in dinamična prenapetost tuja. Prihajajo k nam z njihovim izbornim vodjo Avgustom Šuligojem preprosto, skromno in zato gre njihovo petje od srca v srce, zato so si stekli ljubezen nas vseh.

Praga. »Prager Presse«. Trboveljski slavček je svetovno pomembni zbor. Odkritosrčno priznanje poslušalcev v Pragi gre v resnici na račun njihovega umetniškega izvajanja.

Dunaj. »Wienerzeitung«. Nad sigurnostjo izvajanja so bili poslušalci osupnjeni in mislimo, da ti mali umetniki sploh ne poznajo težkoče.

Vse številne kritike iz Dunaja, Prage, Brna in drugod so enodušno priznale »Slavčkom« sigurnost nastopa, absolutno čistost intonacije, jasno vokalizacijo, izvrstno dihalno tehniko, točnost v nastavkih, interesantno interpretacijo in dinamiko. Zbor so imenovali »Dovršena umetniška korporacija« višino stopnje pa »Umetniško zrelo«... pesem, ki gre od srca v srce. Več kritikov iz Dunaja, Olomuca in drugod je izjavilo, da so boljši od »Sängerknaben« in drugih poznatih mladinskih zborov in da lahko dirigent Šuligoj mirne duše potuje z njimi po vsem svetu. O tej triumfalni turneji so prinesli recenzije tudi listi iz Berlina, Milana, Amerike in drugod. Iz vseh teh kritik, ki nam jih je dala uprava zbora »Trboveljski slavček« na vpogled, nam je jasno, zakaj je vabljen na mednarodni glasbeni kongres v Prago in zakaj prire-

Skrbi sodobne šole

Pridr! je v mojo sobo kakor zločinec, ki ga preganjajo detektivi. Neobrit, razmršen las in bled v obraz je padel na stol in vzklil:

»Priatelj, pomagaj mi, ali pa je po meni!« Stečem po kozarec vode, mu ga izpraznim s silo v usta in vprašam:

»Za božjo voljo, tovariš, kaj se je zgodilo?«

Voda ga je nekoliko pomirila, pa je vzdihnil in dejal:

»Še nič! Ali zgodi se lahko tako, da sfrčim zaradi nesposobnosti, ali da mi vsaj ne dajo povišice zaradi slabe kvalifikacije in bo moja familija prikrajšana za 150 Din na mesec... Skratka: medtem ko bodo drugi napredovali, obstanem jaz v najboljšem primeru tam, kjer sem!«

Počasi se tudi mene loteva nervoznost, pa dem nestrpnost:

»Veš kaj, tovariš, sedaj pa nehaj s skrivnostmi in govori tako kot pametni ljudje. Kaj se je zgodilo? Vse od kraja povej!«

Si obriše on pot s čela:

»Saj bom, saj bom. Le malo potrpi, da zberem misli... Tako... No, poslušaj: Saj veš, da smo pred tednom dni pokopali nekega mladega tovariša. Bog mu daj večni mir in pokoj... ali lahko bi bil počakal s smrtjo do konca šolskega leta... No, pa so me ne poslali naj prevzamem njegov razred. Pa to, glej, kakor nalašč, to ni tak običajni razred, kjer naučiš otroke branja in pisanja ter računstva, temveč je to poizkusni razred! Pomisli! Poizkusni razred!«

»Kaj je to, poizkusni razred!« poizvedujem.

»Saj to je tisto!« se razburja prijatelj. »Ko bi jaz vedel, bi ne iskal pomoči pri te-

bi!... Vidiš, nekdo si je vtepel v glavo, da je šola za staro šaro in da zahteva čas novo šolo, tako kot jo je on izumil. Toliko nas je gnjavil in prepričeval, da smo nazadnje rekli: Pa poizkus! Izposlovali smo, da je dobil prvi razred. Dalj smo temu razredu ime »poizkusni razred«. Tam se je zaprl, zamašil ključavnico in vse špranje na vratih, da bi mu izuma ne ukradli, in skrivnostno delal. Nenadoma pa ti meni nič tebi nič umre in jaz naj nadaljujem njegovo delo! Ali razumeš sedaj?«

»Razumem!« prikimam. »Huda reč je to... Ali oprosti, prijatelj, nekoliko si tudi sam kriv. Zakaj pa se nisi za stvar pobliže zanimal, ko je bil še živ? Zakaj nisi potkal na njegova vrata in vprašal, kako on dela?«

Kakor da ga je osa pičila, skoči prijatelj s stola in zavpije:

»Saj sem, saj sem! Takrat sem bil pri njem, povedal, da me stvar zanima, prosil naj mi to novo šolo pokaže... pa se mi je vsakokrat zarezal v obraz: Ne boste me, to je moja last, Bog ve, kdo te je poslal in zakaj! Svoje ideje ne dam nobenemu, čez štiri leta vam pokažem uspehe — ali ideje vem ne dam. Ta je moja!... Tako me je napodilo!«

»Pa bi mu jo bil ukradel, skrivaj, tisto idejo. Priplazil bi se bil po prstih...«

»Tako? Da bi me zaprl kot tatu? Ti ne veš, kako je kriminalistika napredovala v zadnjih letih. Zadnjič so neke neke ukradli. Ti pride nekakšen detektiv s psom, povoha in kaj ugotovi: delali so z rokvavicami, ker ni nikjer prstnih odtisov; poleg je bila tudi ženska, ker je pred kratkim nekdo prah pobrisal z mize, kar ni navada v uradih; moški je bil sveže obrt, ker še diši po kolinjski vodi; moški je bil iz boljše družbe, ker se ob petkih preprosti ljudje ne brijejo; ona je tudi dama iz boljše družbe, ker so povsod po tleh sveže pasje stopinje, preproste žene

† Lojzka Kožuhova

Nehalo je biti srce! Odjeknila je vest, ustavila se je naša misel pri njej, ki je bila vendar še včeraj med nami vsa sveža, zabavna, navidežno polna življenjskih sil. Težko je sprejeti poročilo smrti, še težje, če pride tako nepričakovano in najtežje, če izgubimo tako nenadoma človeka, ki je pomenil svojem tako neizmerno mnogo in ki je bil družbi ljub in drag, kakor nam je bila naša Lojzka. Bila je najlepši zgled najboljše matere in žene. Redko oko je ostalo suho, ko smo mislili na strtega soproga in oba sinova. Saj je malo rodbin, v katerih bi bile rodbinske vezi tako trdne in prisrčne, kakor so bile ravno v tej rodbini.

Ga. Lojzka Kožuhova, roj. Gorjak, je maturirala v Mariboru 1. 1903. Službovala je v rajstnem kraju Cezanjci pri Ljutomeru, na Ščavnici, v Čadramu, pri sv. Duhu, v Haložah, od tu pa je bila s soprogom ob prevratu premeščena v Maribor. Ze na svojih prvih službenih mestih je bila znana kot odlična učiteljica, vendar je marsikaj pretrpela zaradi svojega odločno narodnega mišljenja in delovanja. V Mariboru se ji je poverilo vodstvo 1. dekl. narodne šole. Pri imenovanju k stalni zasedbi tega mesta pa je bila zavpustavljena. Zaprošila je za upokojitev, toda klonila ni. Kmalu na to prevzame vodstvo dnevnega zavetišča in z njim skrb za najrevnejšo mestno mladino. Toda za težko delo in za vso plemenitost, ki jo je v mladinskem skrbstvu in v vsem svojem humanitarnem delu tolikokrat pokazala in slednjič za vse narodno-kulturno delo, na katero je bila vsak čas brezpogojno pripravljena, je žela je zelo malo hvaležnosti

ditelji, ki jim načeljuje zunanji minister dr. Kamil Krofta polagajo z umetniškega stališča v glasbenem, pedagoškem in organizatornem smislu največjo važnost na sodelovanje Slavčkov, kateremu so dali za izvajanje največ časa na mednarodnem koncertnem večeru in edinemu dovolili, da v okviru kon-

gresa poje samostojno za mednarodni radio koncert.

To niso fraze, to so dejstva, kakor je tudi dejstvo, da je vodja tega zbora učitelj, ki dela naši organizaciji in vsemu učiteljskemu stanu čast.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Splošne vesti

VELIKA DEPUTACIJA KMETOV PRI MINISTRIH RADI »BATE«

Časniška poročila o protestnih zbiorih proti »Bati« in zahteve čevljarjev, da se prepove prodaja »Batinih« opankov so bila vzrok, da so se tudi kmetje začeli brigati za to stvar. Seveda, z čisto drugačnega gledišča. Danes je prišla deputacija 29 kmetovalcev iz sreza Bijeljina in Zvornik pod vodstvom narodnega poslanca g. Ljube Pantića, lekarnarja iz Bijeljine, ter obiskala vse ministre in tudi ministrskega predsednika.

Deputacija je ministrom predložila svoj težek položaj in siromaštvo, v katerem živi naš kmet zaradi padca cen njegovih pridelkov in zaradi nerazmerja cen industrijskih proizvodov. Prosili so vse ministre, če že ne morejo pomagati s tem, da se povišajo cene njihovim pridelkom in živini, da vsaj omogočijo, da se zamorejo za sebe in svoje družine preskrbeti s ceninami industrijskimi izdelki in sploh blagom, ki ga kupujejo v mestu. Na vsak način pa, da preprečijo podražitev takega blaga in izdelkov z občinskimi trošarinami in podobno.

Njihovo predstavko, ki je tudi za nas zanimiva, prinašamo celo:

Gospodu

Dr. MILANU STOJADINOVIĆU,
predsedniku ministrskega sveta

Beograd.

Gospod minister, predsednik.

Več let beremo, kako neke gospodarske zbornice zahtevajo, da se prepove delo Tivarju, Sokotu, Ta-Ti, Bati in drugim, ker oni delajo cenenost. Čitamo in uzaprepašeni smo, da so meščani, ki sede v teh zbornicah, tako slepi v lovu za dobičkom, da nastopajo celo proti cenenosti. Kolikor nam je znano je državna politika vedno bila za cenenost. Sedaj zahtevajo oni celo zakon, da se kaznuje tisti, ki prodaja poceni. To je že zares velika državna kriza.

Nikdo z veseljem ne prodaja poceni, razen če mu gre to v račun. Poceni prodaja samo tisti, ki mora, to pa smo mi kmetovalci. Leta in leta darujemo naše delo meščanom, oni pa zahtevajo, da nam svoje blago prodajajo kar najdražje. Vsa država vpije na ves glas, da so cene onega, kar prodaja kmet, tako padle, da se mu morajo brisati dolгови. Zakaj naj nam se briše dolгови, ko pa vendar lahko drago plačamo meščansko blago?

Mi kmetje nimamo gospodarske zbornice, torej ne spadamo v gospodarstvo. Toda vprašamo naše trinoge, s kakšno pravico sme manjšina meriti suknjo večini? Kaj nismo mi tisti, ki edino smemo govoriti, kaj nam treba in kaj je za nas dobro?

Naši nasprotniki so se zagnali proti surovemu in gumijastemu opanku, ker »škoduje« kmetovemu zdravju. Pobrigali smo se za narodno zdravje, imamo doktorje, brezplačno lekarno in brezplačno bolnico, manjkajo nam samo higienične štiflete. Tudi brez meščanov vemo, da so škornji boljši kot čevlji, čevlji boljši kot usnjeni opanki, a ti zopet boljši kot surovi. Toda oni nočejo vedeti, da so celo surovi opanki boljši kot raztrgani, in ti boljši kot bosa noga. Nočejo vedeti, da je cena goveji živini petkrat padla, da torej tudi za meščansko blago ne moremo več dati.

Brez denarja ni zdravja. Toda sedaj je bolj važna denarnica kot zdravje. Polovica naroda ni v stanu, da da več kot 30 dinarjev za obutev, za ta denar pa je mogoče dobiti samo gumaste opanke; ti so boljši kot vsaki čevlji. Pravijo, da se poti

pa ne vodijo kužkov s seboj!... Vidiš in tako bi tudi mene kmalu prišli...«

»Hm!« ga prekinem. »Kaj pa zapiski? Ali ni zapustil kakih zapiskov svoje iznajdbe?«

»Nič, prav ničesar. Umrl je in odnesel s sabo svojo skrivnost. Kakor Stradivari skrivnost svojih gosli; kakor tisti alkimist, ki je iznašel način, kako se naredi iz kamenja zlato; kakor tisti Damaščani skrivnost svojega jekla; kakor...«

»Nekaj!« se zgrozim. »Premisli raje svojo zadevo. Kaj pa otroci? Ali se od otrok ne da nič izvedeti? Kaj znajo, kaj vedo?«

»Saj to je tisto. Znajo toliko, kot so znali moji v prejšnjem mojem razredu. Zdi se mi, da računstva še manj. Ali za to ne gre. Saj ne gre za način pouka. Gre za šolo sploh! Gre za nov duh, kakor pravijo...«

Pogledam prijatelja in se čudim: »Ali, ljubi moj, saj si se vedno potegoval za nov duh, za sodobnost. Saj si požrl nič koliko knjig o novem duhu...«

»Seveda sem in pošteno sem se trudil dati svoji šoli novega sodobnega duha... Ali kdo mi jamči, da je pravi? Kako naj vem, da prav nadaljujem delo pokojnika, če mi je kar tako zbežal na drugi svet? — Pred leti so prišli k nam nekaki propovedniki moderne šole iz Nemčije. Stopili so na oder in pokazali na otroke: tako delamo to. Pa smo videli natančno, kako in kaj. Naši moderni so dejali, da je že nekaj tisto, ali da še ni pravo... Naj bo kakor hoče... Ali tisti iz Nemčije so imeli pogum pokazati vsemu svetu, kaj so iznašli... Tale naš pokojnik pa se je obdal z neko skrivnostno gloriole in se zaprl in zapečatil. Nazadnje pa še izginil na vekomaj. —«

Še sem skušal tolažiti prijatelja, ali posrečilo se mi ni. Bog ve kod zdaj bega, ubogi tovariš?

J. Ribičič.

noga v njih. Mi sicer to ne vemo, toda tudi če bi tako bilo, je bolje, da so vlažne noge od potu kakor pa od brozge. Narodu preostaja ali gumijaste opanke, ali bosa noga.

Obtrtniki se varajo, ko mislijo, da bi njihovo blago bolje šlo, če bi se prepovedali surovi in gumasti opanki. Nimamo denarja za dražjo obutev in nimamo.

Ne damo si predpisovati od meščanov, kaj bomo nosili, pa tudi če bi bilo zastoj. Še manj pa bomo dovolili, da se dvigajo cene onega, kar mi kupujemo ter se pri tem delajo obljube, da se bo dvignila cena onega, kar mi prodajamo. To drugo je samo v Božjih rokah, toda ne pustimo, da bo ono prvo v peklenskih!

Čitamo, da je to tuj kapital, ki povzročuje cenenost. Če je tako, hvala mu, ko sinovi našega naroda niso na to prišli. Pravijo, ne maramo ne Tatu ne Bato. Toda mi Vam zopet pravimo, dajte nam samo poceni blago, pa naj ga dela kdor hoče, naj ga dela magari država. Samo cen da nam ne dvigate in vržete v suženstvo milijone kmečkega naroda za račun meščanov! Dovolj smo mi pritegovali jermen, naj ga sedaj še oni malo! Toda mislimo, da jim še ni tako hudo.

Prosim Vas gospod ministrski predsednik, pustite pri miru cenenost meščanskega blaga, kolikor jo še kaj je.

Bijeljina, 18. februarja 1936.

Podpisi okrog 200 kmečkih zadrug, občin, kmetov in delavcev.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—**Proti monopolizaciji šolskih knjig** prinaša pod naslovom »Zakon o šolskih knjigah naj se razveljavi« »Vojni invalid« od 1. III. daljši članek. Prav tako »Slovenska zemlja« od 31. I. prinaša en članek in notico o vprašanju monopolizacije.

—**V spomenici slovenskih poslancev J. R. Z.** na predsednika vlade so tudi naslednje zahteve: Unifikacija učnih knjig naj se odpravi. Višja gimnazija v Kočevju naj se ne ukine. »Trgovski list« od 29. II. prinaša k temu obširen komentar.

—**Glede monopolizacije učbenikov** poročajo poslanci J. R. Z., da so predlog za ukinitve monopolizacije vložili že 20. II. in da so se udeležili skupnega sestanka z opozicijskimi poslanci le na izrecno željo deputacije gospodarskih in kulturnih krogov, ki je prišla iz Ljubljane.

—**O unifikaciji šol. knjig** piše tudi »Deutsche Zeitung« od 1. III. daljši članek, ima ga tudi »Slovenija« od 28. II.

—**Proti monopolizaciji knjig** je nastal odločen upor tudi na Hrvaškem in v Srbiji. »Delavska fronta« od 29. II.

—**Glavni prosvetni svet se sestane** dne 4. III. in bo razmotiral predvsem vprašanje šolskih učbenikov. »Slovenec« od 29. II.

—**Da se ukine zakon o učbenikih** iz leta 1929, so podpisali tudi slovenski poslanci JRZ in so sklenili, da bodo glasovali za proračun le, ako vlada pristane na ukinitve zakona o učbenikih. Ker so zvečer glasovali za proračun, se smatra, da so to storili, ker imajo gotovo garancijo, da bodo njihove zahteve sprejete. »Jutro« od 28. II.

—**Prosvetni minister o unifikaciji šolskih knjig:** »Izjave združenja tiskarskih podjetij in organizacije knjigarnarjev v Beogradu mi sploh ne dajejo pobude, da bi direktno odgovoril. Smatram, da se moja izjava v ničemer ne krši z interesi omenjenih podjetij.« Dodal je še: »Tudi svobodno tekmovanje ostane. Za to tudi gre! Učbenike bo tiskal in izdal on, katerega pogoji bodo najugodnejši.« »Slovenec« od 27. II.

—**Kako je torej z učnimi knjigami?** Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« od 28. II. članek, kjer ni samo proti jezikovni unifikaciji, ampak tudi proti vsebinskemu poenotenju, češ da šolske knjige niso tablice logaritmov ali železobetonskih konstrukcij, kjer bi bilo treba prevesti le napise posameznih rubrik, pa bi bile dobre za najbolj različne kraje in ljudi. — Učni načrt bi se moral sestaviti ob sodelovanju stanovskih organizacij in najboljših strokovnjakov iz vse države, pri čemer morajo o slovenskih šolah odločati Slovenci.

—**Gospodarska shoda unifikacije šolskih knjig.** Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« od 27. II. dve koloni dolga članek proti unifikaciji šolskih knjig. Nekaj trditvev v članku: Monopolizacija bo šolske knjige podražila in poslabšala, nagnala bo v likvidacijo več kot 100 tiskarn, 300 delavcev bi spravila ob kruh, dobiček bi imeli le gospodje, ki bi bili imenovani v komisije za pregled rokopisov, vsaka vzpodbuda pisateljev šolskih knjig bo uničena.

—**Iz proračuna mestne občine mariborske** se vidi, da je votirano za prosveto, znano in umetnost 258.100 Din, in sicer za Nar. gledališče 115.000 Din, za Glasbeno matico 18.000, za Muzejsko in zgodovinsko društvo

PREDSTAVKA NARODNIH POSLANCEV ZA »BATO«

Povodom kampanje, ki se sistematično vodi proti Bati, je posetila skupina narodnih poslancev 25 po številu iz raznih političnih strank, večinoma kmetovalci, ministra trgovine in industrije g. dr. Milana Vrbanića, ter mu predala predstavko. V predstavi in v osebnem razgovoru so poslanci poudarjali, da se je treba Bati zahvaliti, da je velik del naroda danes obut, ki je sicer prej hodil bos. Bata je znižal cene obutvi za 50—70% in je njegov glavni konzument predvsem kmetovalec, kateremu je omogočil, da že za 29 Din kupi par dobrih gumastih opankov. Poslanci so poudarili, da v naši državi še danes milijoni hodijo bosi in nedovoljno obuti, ter so zahtevali od ministrice s temi računa in ne dovoli nikakršne omejitve »Bati« ali podražitev njegovega blaga z občinskimi trošarinami kot najbolj nepravilnim načinom davka.

Osebnne zadeve

—**V dravski banovini so postavljeni naslednji učiteljski kandidati:** Rudolf Brože v Kopivnici, Stanislav Budja v Veliki Poljani, Viktor Curman v Selcah, Fran Fuger v Kolostratu, Fran Golob v Pertoči, Marjan Jarc v Cankovi, Alojzij Koflač v Prihovi, Koloman Kučar v Botoncih, Ivan Kuhar v Šafarskem, Pavle Kveder v Primskovem, Pavle Otlič v Peticah, Fran Lah v Bučki, Miroslav Lebec v Haropolju, Edvard Mihelič v Vrhu pri Sv. Urbanu, Alojzij Pihler pri Sv. Urbanu, Anton Pip pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Ivan Švare pri Sv. Miklavžu pri Laškem, Filip Stanič pri Sv. Bolfenku v Slov. gor., Rudolf Sušnik v Uncu, Stanislav Šuman v Turnišču, Miha Veršič v Veržeju, Fran Vidmar v Sovodnji, Ljubomir Toroš pri Sv. Urbanu in Rudolf Zajec v Cvrličih.

—**Upokojena sta sreski šolski nadzor**nik v Slovenjgradcu Miloš Grmovšek in učitelj v Čatežu Gustav Lukežič.

12.000, za studij, knjižnico 58.100, za razne podpore kult. društvom 40.000 in za revne dijake 15.000.

—**Pod naslovom »Neskladna števila«** piše »Slovenija« od 28. II. o statistiki učiteljstva in šol. Med drugim pravi tu: Ljubljanski učitelj poučuje po tej statistiki 17 otrok, učitelj v vsej banovini pa bi moral poučevati, torej tudi v Ljubljani 44, a razmere so take, da mu jih smemo odmeriti tudi 65. Zanimivo bi bilo izvedeti, kje so zaposlene učne osebe, ki so vzrok, da ljubljanski učitelj nima pred seboj samo 17 otrok, kakor bi jih po stanju učiteljstva lahko imel, ampak 44. Škoda, da nam to poročilo ne pove, koliko učnih oseb je po raznih pisarnah in društvih.

—**O novi zgradbi ljubljanske gimnazije**, ki jo zidajo ob Tyrševi cesti prinaša »Jutro« od 1. III. daljši članek.

—**O Narodna prosveta** od 1. III. prinaša obširna poročila o proračunu ministrstva prosvete, o monopolizaciji in unifikaciji šol. učbenikov pa zavzemajo kar 2 strani lista.

—**Minister za veroizpovedi** je rekel na obnem zboru nemške Učiteljske zveze glede kulturnega boja v Nemčiji: »Če ne mara cerkev priznati veličastnosti naše dobe, se ne bo zmenila naša doba za cerkev. Uveljavila bo plemensko miselnost. Naj umeva cerkev Kristusa po germansko!« (Po »Slovenec« od 1. III.)

—**150 letnico osnovne šole** v Nazarju so obhajali 26. II.

—**Maribor bo dobil radio-relejsko postajo**, da se to čimprej uresniči, je izvoljen poseben »Delavni odbor za gradnjo radio-relejske postaje v Mariboru. (Mar. večernik 29. II.)

—**O učiteljskem zborovanju** v Celju prinaša informativen članek »Slovenski Narod« od 29. II.

—**Zavod za vzgojo deklet** se ustanovi pri Mozirju. To bi bil prvi zavod za ogroženo in padlo žensko mladino v naši državi. »Delavska fronta« od 29. II.)

—**Za pravice slovenstva in njegove kulture** je naslov govora banskega svetnika dr. Vidica, ki ga objavlja »Slovenija« od 28. II. na uvodnem mestu.

—**Dr. Vladimir Ravnihar**, bivši senator, izvoljen 1. 1932. na seznamu JNS, je 1. 1936. glasoval za resolucijo, ki blagoslovja zadnje učiteljske premestitve kot popravke krivic. »Slovenija« od 28. II.)

—**Za pogodovanje** je dobila banska uprava v Ljubljani od vlade Din 100.000.— »Slovenec« od 29. II.)

—**Iz poročila mladinskega odseka Rdečega križa** na obnem zboru v Ljubljani: V Ljubljani so organizirane v mladinskem odseku 4 srednje šole s 755 člani, 6 mešč. šol s 1062 člani in 10 narodnih šol s 762 člani. »Slovenec« od 29. II.)

—**Na ljubljanski univerzi** je vpisanih skupno 1783 slušateljev (med temi 340 žensk), in sicer na filozofski 454, na juridični 625, na medicinski 162, na tehnični 377, na teološki 165. »Slovenec« od 29. II. »Glas naroda« od 29. II. »Jutro« od 28. II.)

—**Kinematograf** je v Jugoslaviji 318, od tega 263 zvočnih in 55 nemih. V naši banovini imamo 43 kinov, od tega 40 zvočnih in 3 neme. »Slovenec« od 29. II.)

—**O uradniškem vprašanju** glede na redukcijo plač prinaša »Misel in delo« št. 4 daljši Reisnerjev članek.

—**O narodno-socialistični vzgoji** v Nemčiji piše Gustav Šilih v 4. števil. »Misli in dela«. Ista številka lista prinaša tudi članek o nezaposlenosti mladih intelektualcev.

—**O novi bežigrasjski šoli**, ki se bo imenovala »Državna nar. šola viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani za Bežigrad« in o potrebi, da šola ostane za osnovnošolsko mladino, za katero je namenjena, piše daljši članek šol. nadz. Rado Grum v »Slovenec« od 27. II.

—**Dr. Fr. Derganc** je izdal knjigo esejev »Svetozor«, ki jo je posvetil Jakobu Dimniku in slovenskemu učiteljstvu. Več poglavij knjige je posvečenih tudi učiteljskemu vzgojnemu delu.

—**O učiteljskem zborovanju** sreskega društva Ljubljana zahodni del prinaša daljše poročilo »Slovenski Narod« od 26. II.

—**Po sejah banskega sveta** piše »Domoljub« od 26. II. med drugim tudi tole: Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da so banki svetniki glede šolstva in učiteljskih moči zavzeli jasno stališče, ki se popolnoma strinja z našim. Leskovarjev govor proti učiteljstvu prinaša seveda še posebej.

—**Naši nasprotniki** »delujejo« — piše »Domoljub« od 26. II. Svoje delovanje kažejo na ta način, da trgajo letake našega društva iz Medvod s plotov in plakatnih desk. In še dodaja: So pač učenci, ki so se vrgli po svojih učiteljih.

—**Mariborski grad — bo muzej.** »Slovenec« od 28. II.) 300 novih učiteljev je nastavljenih, kakih 50 v naši banovini. Imena prinašata »Jutro« od 27. II. in »Slovenec« od 28. II.

—**Nove dopisnice** s povečanim zemljevidom Pohorja je izdal nadučitelj v pok. Pajler v Mariboru. »Slovenec« od 28. II.)

—**Bližamo se rešitvi Mariborske relejne radio postaje.** »Slovenec« od 28. II.)

—**O ljudskih štetjih** v Avstriji glede na koroške Slovence piše »Slov. svet« št. 3-4.

—**O manjšinskem šolstvu** na Koroškem in o novem sistemu madžarskega manjšinskega šolstva poroča »Slov. svet« št. 3-4.

—**Nov list** je začelo izdajati društvo državnih upokojencev. List izhaja mesečno in se imenuje »Upokojenec«.

—**Za depolitizacijo uradništva** se zavzema tudi »Slovenska zemlja« v svoji številki od 15. II.

—**Ponovno se uprizori** mladinska spevoigra, ki jo je uglasbil tov. Radovan Gobec, tokrat na Šentjakobskem odru v Ljubljani. »Glas naroda« od 3. III.)

—**Literarni večer** priredi 6. t. m. Ljudska univerza v Mariboru. Na tem večeru bodo čitali svoje stvari Miran Jarc in tovariši oz. tovarišice L. Petelinova, V. Tauferjeva, Tone Selškar in Franjo Roš. »Glas naroda« od 3. III., »Slov. Narod« od 2. III.)

—**Ob priliki obiska** dr. Schuschnigg pri koroških Slovencih piše nedeljski »Weltblatt«, da je mogoče politični položaj na Koroškem razčistiti le na ta način, da se uvede nacionalni manjšinski statut za koroške Slovence. Podobno se izraža uradna »Reichspost«. Da bi le beseda meso postala! (Po »Glasu naroda« od 3. III.)

—**Veliko govoril — nič povedal**, Schuschnigg namreč. Niti običajnih obljub ni bilo. Koroški Slovenci so docela razočarani. (Po »Marib. večerniku« od 2. III.) Glej tudi uvodnik v »Slovenec« od 3. III.

Učiteljski pravnik

—**Š Vprašanje:** K. K. v K. — Napredovala sem po starem urad. zakonu s 1. IV. 1930. v 1. skup. položajne plače II. kateg. Odlok ban. upr. za 1. period. povišico VI. skup. datira s 15. IV. 1933. Druga period. povišica sledi letos aprila. Prosim pojasnila, mi šteje 2. period. povišica od 1. IV. 1936. ali od 15. IV. 1936. in od kdaj teko v zadnjem primeru prejemki, če bi bil ta slučaj merodajen?

Odgovor: V II/1. skupino ste napredovali z ukazom z dne 25. III. 1930. in edino ta datum je merodajen za period. povišice, katerih prvi Vam pripada od 25. III. 1933. (teče od 1. IV. 1933. — § 30/2) in drugi od 25. III. 1936. (teče od 1. IV. 1936. — § 30/2 U. Z.), a izplača se s 1. IV. 1934. (1937.) § 263 U. Z. (Ročni kat. str. 78. in str. 94-95.)

—**Š Vprašanje:** S. P. P. — Ali moram vložiti prošnjo na min. prosvete, ako hočem poročiti preprostega človeka?

Odgovor: Za nobeno poroko ni treba prositi več.

—**Š Vprašanje:** G. S. v S. — Ima li učitelj pravico do stanarine in kuriva, ako je na bolezenskem dopustu in prebiva v kraju službovanja?

Odgovor: Po § 84. zakona o narodnih šolah ima učitelj pravico do stanarine in kuriva od šolske občine, kjer je v staležu. V primeru, da se mu osporava izplačilo, ima možnost postopka po okrožnem razpisu kralj. banske uprave IV., No. 9905/1 od 11. VII. 1934.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM.

1. Vrata naših zadrug so odprta vsem v vsaki dobi in za vsakega, ki želi, da si s pomočjo zadruga izboljša svoje življenje.

2. Čili zadruga je samo blagostanje združnikov, a zadruga bo taka, kakor to žele zadrugniki.

3. Interes zadrugnikov je tesno zvezan z zadrugo. Njena moč je za zadrugnika najboljše opora.

4. Dolžnost zadružnika je, da se ob vsaki priliki posluži naše kreditne zadruge.

5. Nagrada zadružnika za zvestobo in vdanost do zadruge do izboljšanje njegovega življenja in zadovoljstva, katerega občuti človek takrat, ko izpolni svojo dolžnost do zadruge, ki jih je sam ustanovil in katere služi samo njemu.

PRISTOPAJMO V STANOVSKO ZADRUGE.

1. Vsak poedinec, ki se ni postal zadružnik v nobeni naši zadruzi, mora vedeti, da s tem škoduje sebi in ostalim tovarišem.

2. Vsak tovariš in tovarišica morata vedeti, da jih vabimo v zadruge le vsled tega, da koristijo sebi in svojemu.

3. Zdrav razum in dolžnost nalagata vsakemu tovarišu in tovarišici v prvi vrsti to, da misli na svoje interese, da se priključi tistim, ki iščejo v zadružni samopomoči svoje poboljšanje in žele s svojim delom dvigniti blagostanje v svesti, da se da to doseči samo, ako združimo vse svoje sile.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za februar 1936. Za »Hrenov kamen« so nadalje darovali: Cerkevna občina Slov. starokat. Cerkve v Mariboru Din 100.—; učit. društvo za mesto Ptuj in ptujski šol. okraj Din 200.—; učit. društvo Slovenjgradec Din 100.—; članstvo učit. društva Slovenjgradec Din 100.—; učit. društvo Ormož Din 300.—; učit. društvo Slov. Konjice Din 100.—; družba Sv. Cirila in Metoda v Ljubljani Din 500.—; Gabršček Lucija, učit. v pok., Velika Nedelja, Din 50.—; Preindl Rado, šolski upr. v pok., Velika Nedelja, Din 50.—; skupaj Din 1500.—. — Za »Pestevškovo kamen« so še darovali: prof. dr. Anton Dolar v Mariboru Din 50.—; učiteljsko šole na slivnici pri Mariboru Din 100.—; Ivan in Ema Lapajne v Vojniku, namestu cvetja na grob umrlega šol. upr. v pok. I. Smolnikarju Din 100.—; Preindl Rado, šolski upravitelj v pok., Velika Nedelja, v spomin blagopokojni ge. A. Kožuhovi, Din 50.—; Gabršček Lucija, učit. v pok., Velika Nedelja, v isti namen, Din 50.—. — Najiskrenejša zahvala vsem darovalcem! — Gospodarska podjetja: zemljevidi Din 1614.—.

M. Kožuh, blagajnik.

Mladinska matica

—mm Za velikonoč izda Mladinska matica antologijo bolgarske mladinske proze pod naslovom »Pirhi«. V knjigi bodo zastopani najboljši bolgarski mladinski pisatelji, med temi Simeon Andreev, Liza Bagrjana, Vera Bojadžieva-Fol, Ran Bosilek, Nikolaj Fol, Dora Gabe, Todor Harmandžiev, Georgi Karaivanov, Angel Karaličev, Emil Korolov, Kastatin Kostantinov, Kalina Malina, Svetoslav Minkov, Nikolaj Monev, Elin Pelin, Nikola Rajnov, Georgij Rajčev, Asen Razvetnikov, Aleksandr Spasov, Dimitr Šišmanov, Orlin Vasilev. Zbirko je uredil Tone Potokar. Knjiga izide v lepi, okusni izdaji s 3-barvno naslovno stranjo in izredno bogato ilustrirano. Saj bo imela skoro nad 80 ilustracij naših najboljših ilustratorjev. Zastopani bodo: Trpin, Prunkova, Jakac, Justin, Smrekar, Pengov, Fr. Kralj, Gorše, Tratnik, Ravnikar, Šubic, Maleš, Vidmar, Slapernik, M. Gaspari, Tine Kos, Sedej, Šantel, Mihelič, Birola, Bulovec, Cotič, Vavpotič, Pirnat, Omahan in Gojmir Kos. To ne bo samo prva mladinska knjiga, ki bo prevedena iz bolgarsčine, ampak bo tudi zaradi ogromnega kadra ilustratorjev prva te vrste pri nas in ne bo smela manjkati v nobeni knjižnici.

—mm Male crkvene i šolske novine, ki jih izdajajo Gradišćanski Hrvatje v Avstriji, so prinesle v prevodu uvodno povest Josipa Ribičića »Novi učence«, katere je izšla v četrtri številki »Našega roda«.

Šolski radio

—r XXI. teden. Torek 10. marca bo pripovedoval gosp. Viktor Pirnat pravljico o »Vendskem kralju«. K tej oddaji pripominja sledeče:

Lansko leto oktobra meseca sem že imel priliko povedati svojim mladim poslušalcem in poslušalkam v šolski uri nekaj mičnih vendskih pravljič in jih popeljati med najmanjši, a zato tem bolj odporni slovanski narod.

Onstran českoslovačke državne meje žive v nemškem območju naši bratje Lužički Srbi, ki jim pravijo Nemci »Vendik«. Le še okoli 180.000 jih je. Odstranili so jim domači jezik iz šol, razkropili so domačo učiteljsko in odpravili so domačo duhovščino.

Le še tožna njihova popevka, divni narodni običaji in ljubke pravljice jim bodo uteha v težkih dneh, ki so jih morali nastopiti.

Med lužiško-srbskim narodom pa še živi njihov kralj. Preprost človek je in le vendi ga poznajo. V skrivnostnem griču tam za rožnato pustinja je še zakopana kraljevska vendka krona, ki čaka device, da jo izkoplje s srebrno lopato ter jo posadi na glavo kralju, ki bo napravil vendski narod za prvi na zemlji. In to čudovito skrivnostno zvesto čuvata kralj in njegov najstarejši sin. Temni nočni lovec Vihar še vedno ni končal svojega razdiralnega dela, a modri nima tiste kot tedaj,

ko je živel prvi vendski kralj in zato narod še vedno upa na lepšo bodočnost.

To divno in obširno pravljico Lužičkih Srbov, ki se dogaja ob bregovih reke Spreve, nemško Spree, bom povedal mladini, da se spomni tudi najmanjših in najnesrečnejših svojih slovanskih bratov. I.-III.

Petek 13. marca bo podal gosp. Mirko Kugler sliko iz Bele Krajine. I. Stara Kata. 2. Na sejmu. 3. Šola. 4. V zidnici. I.-III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 8. marca ob 16. uri predaval gosp. inž. A. Flego: Delo v vinogradu.

Stanovska organizacija JUU Iz izvršnega odbora

—iz Izvršnem odboru JUU Beograd. Na poslednjem sestanku našeg sreskog društva održanog 15. II. 1936 g. u Obrenovcu, sekretar ovoga društva g. Čebešek Vladimir podneo je članovima društva referat o radu i poduzetim merama izvršnog odbora po donesenju uredbi o smanjenju činovničkih prinaldžnosti. Tom prilikom celokupno članstvo našeg sreskog društva, ogorčeno donešenom uredbom, jednodušno je rešilo da Vam se pismeno zahvali i izrazi puno poverenje gledajući u Vama hrabre i dostojne borbe za naša staleška prava, što je zapisnički konstatovano. Naše članstvo, smatrajući našu borbu pravednom, pridružuje Vam se i prihvata i odobrava Vaša nastojanja uveravajući Vas, da ćemo Vas svesrdno i energično potpomoći u započetoj borbi. — Želimo Vam da u toj mučnoj i žilavoj borbi istrajete sa dosadašnjim članom do konačne pobeđe naših prava. — U to ime mi Vas drugarski pozdravljamo. — Predsednik: Rad. D. Janić, s. r. Sekretar: V. Čebešek, s. r.

Iz sekcije

—s Učiteljska sekcija Ljubljana-Zagreb, 28. II. 1936. — U teškim časovima koje proizvljujete boreći se za staleška prava, učiteljsvo savske banovine stoji uvijek nepokolebljivo uz Vas. — Predsednik: Marinić s. r. Tajnik: Orešković s. r.

—s Učiteljskoj sekciji Ljubljana, Frančiškanska ulica. — Sarajevo 22. II. 1936. — Izjavljujemo svojo solidarnost drugovima dravske banovine koji dostojno brane učiteljska prava, prava ljudi koji su sebe založili za izgradnju srećnije Jugoslavije. Udarac na Vas, udarac je na sve jugoslovensko učiteljsvo koji namjerno sprečava progres jugoslovenske nacije. — Predsednik: Bilcar Stevo, s. r. — Sekretar: Marković, s. r.

—s Sekciji učiteljskog udruženja v Ljubljani. — 22. II. 1936. Učitelji zetske banovine pozdravljaju akciju za odbranu učiteljskih prava. Drugarski pozdrav. — Velimirović, s. r., predsednik.

Iz društva Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V BREŽICAH bo zborovalo skupno z društvom Reško dne 7. III. 1936. ob pol 10. uri v nar. šoli na Vidmu. — Dnevni red: 1. Predavanje g. prof. Gustava Šliha: Problematika učnih oblik v sodobni nar. šoli. 2. Situacijsko poročilo sekcije tajnika tov. A. Kumelja. 3. Slučajnosti. — Pred zborovanjem, takoj po prihodu vlakov, se vrši seja društvene uprave radi ponovnega konstituiranja.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ZA SREJA ČRNOMELJ IN METLIKO objavljajo, da se vrši društveno zborovanje dne 14. marca ob 12. uri 30 min. v drž. nar. šoli v Črnomlju z dnevnim redom: 1. Blagajnikovo poročilo. 2. Predavanje: Novi učni načrt (Vrančev). Po možnosti pride sam tov. E. Vranc. 3. Poročila odbora. 4. Spomladanska dela na vrtu. Predava tov. Barle K. 5. Slučajnosti. — Zborovanje se vrši v Črnomlju zato, da se ga bo udeležilo čim več tovarišev iz črnomeljskega sreza! Te dni prejmejo vsi dolžniki opomine; v primeru, da opomin ne zaleže, bo vsak izročen advokatu v iztiranje! — torej poravnajte dolgove! Ob premestitvah, tovariši, se javite tajniku z dopisnico, da vas zamore odjaviti, isto velja za novodošle, da jih zamoremo prijaviti. — Na svidenje v Črnomlju, 14. marca.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK bo zborovalo v soboto 14. marca 1936. v Žužemberku po prihodu avtomobila. — Dnevni red: 1. O društvenih zadevah poročila tov. predsednik. 2. »Z enim očesom v svet«, predava tov. R. Hrovatova. 3. Vtisi iz Bolgarije, predava tov. Vera Šlaparjeva. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi! Odbor.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Start trg 8

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplopre, risalo orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENSKE BISTRICE ima svoje zborovanje v soboto dne 14. marca t. l. ob 10. uri dopoldne na Pragerskem na osnovni šoli. Polnoštevilna udeležba stanovska dolžnost. Zastankarji na članarini storite do tega dne svojo dolžnost! Poleg ostalega je na dnevnem redu tudi situacijsko poročilo zastopnika sekcije.

Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ je zborovalo 12. febr. t. l. v Kranju.

Predsednik tov. Lapajne je podal situacijsko poročilo. Predvsem je poročal o seji upravnega in nadzornega odbora ter predsedniškega zbora v Mariboru. Prečital je zaedne sklepe ter svojo interpelacijo, ki jo je ob tej priliki vložil ter je bila soglasno sprejeta. Poudaril je delo organizacije v prejšnjih režimih, ko je le-ta, v kolikor je bilo v njeni moči, brez izjeme ščitila vse one, ki so bili krivično preganjani ter tako izvrševala pravo stanovsko politiko. Iz došlih dopisov se vidi celoten položaj učiteljstva in stanovske organizacije.

O učiteljskih gospodarskih ustanovah je poročal tov. Rant. Navedel je razvoj oz. napredek teh ustanov ter vabil učiteljsvo k pristopu — vsak član vsaj z enim deležem.

Zborovanje je razpravljalo o šolskih predmetih, pri katerih radi nejasnosti zakonskih določil učiteljsvo ni enotnega naznanja. To so: prakt. gospodarsko znanje, kmetijstvo in gospodinjstvo. Po vsestranskem pojasnilu je zborovanje sprejelo sklep, ki se pošlje prosvetni oblasti. Praktično gospodarsko znanje naj se smatra za en predmet, ki naj vsebuje kmetijstvo, gospodinjstvo in gospodarstvo.

Poročilo tov. blagajničarke ni bilo baš ugodno. Mnogo je dolžnikov, ki dolgujejo za ostalo članarino. Nekateri se prav nič ne zmenijo za večkratne opomine. Napram tem bo društvo striktno izvršilo svoječasno sprejeti sklep o brisanju takih članov iz društva. Sprejme se tudi predlog, da se pošlje tovarišu Čikarij Din 100.— za pokritje obrambnih stroškov. — Zborovanje je tudi razpravljalo o članarini podmladka Jadranske straže in Rdečega križa. Tozadevno sprejeti sklep se pošlje na pristojno mesto.

Jos. Lapajne, preds. Rupret V., tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 8. febr. 1936. v Gornji Radgoni.

Zbralo se nas je lepo število, kljub zimi in slabim zvezam. Pač je to zasluga tov. Vranc! Iskreno ga je pozdravil tov. predsednik — kot tovariša in kot pionirja strokovnjaka na pedagoškem polju ter se mu zahvalil, da se je odzval našemu vabilu.

Preden je prečel na dnevni red, se je tov. Maurič spomnil rano umrlega tov. Tučomira Pojčeta iz Safarskega, izrekel tov. Trtnikovi sožalje ob izgubi matere in posvetil nekaj toplih besed spominu moža, delaveca, organizatorja, tovariša — spominu Toneta Hrena.

Podal je nato svoje situacijsko poročilo, v katerem ni moglo biti lepih in razveseljivih dejstev. Saj živimo v času, ko je učitelj tarča čudnim izbruhom sovraštva ljudi, ki jim je na jeziku vedno ljubezen do naroda — pa v tej svoji »ljubezni« sejejo med njim ljuljko sovraštva, intrigantstva, hinavstva. Vendar upamo, da jim ne bo uspelo! — Tudi našemu društvu niso prizanesli. Ožigosali so nas za netovariške egoiste — pozabili pa so, da smo celo gmotno podpirali tovariše, ki so bili po krivici premeščeni v prejšnjem političnem kurzu.

Bolno odjeka vse sedanje v nas. In ker je te v skupnosti rešitev, je tov. predsednik klical vsem, da se čim tesneje oklenejo organizacije.

K temu je pridal tov. Ivanjšič, ki je trpin iz prejšnjega časa, prisrčen apel na vse tovariše, tovarišice, naj se zavedajo polnega pomena organizacije in naj bodo pošteno odkriti med seboj in do sveta! Orv, ki mora s svojo strupenostjo razgristi vsako, še tako dobro grajeno sožitje. — je denunciantstvo in laž!

V naslednjem je prevzel besedo tovariš Vranc — zahvalil se je za topel pozdrav in govoril potem o sodobnem pouku v teoriji in praksi. Podal je pogled na položaj sedanjega pedagoškega sveta, govoril o odnosu med družbo in šolo, o nujnosti, da se šola priladi

sodobnemu svetovnemu nazoru, govoril o načinu podajanja ter podal nazorno razliko med predmetnim, kelovnim, koncentracijskim in strnjnim poukom. Podal je primere stenskih tednic in sklenil z učnimi načrti.

Za svoja izvajanja je žel obilo pri-znanja.

Po predavanju so se rešile ostale točke dnevnega reda. Odobril se je zapisnik zadnjega zborovanja. Obravnavali so se važnejši dopisi, pri katerih je članstvo sklenilo, da se nakaže sreskemu društvu v Sisku prispevek Din 100.—, odobravalo prireditve koncerta UPZ 8. III. v Ljutomeru, nekateri izmed dopisov pa so izzvali mnogo ogorčenja.

Pri slučajnostih je tov. Stopar pozival k zopetnemu intenzivnemu delu pri vseh družtvih, ki so slonela na naših ramenih.

Prihodnjic bomo zborovali aprila v Ljutomeru.

Maurič, predsednik.

Klemetič, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k Prvi zvezek Melikove »Slovenije« je pravkar izšel. Obsega 402 strani s 120 slikami in tremi geografskimi kartami. Vsebuje poglavja: Geografski značaj in geografsko politični položaj Slovenije, Površinsko lice, geomorfološki opis, Podnebje in vodne razmere, Rastje in živali na našem ozemlju, Potek poselitve. Subskribenti prejmejo ta zvezek broširanega za Din 120.—, vezanega za Din 134.—. Knjigotrska cena tega 1. zvezka: broširan Din 140.—, vezan Din 160.—. Subskribenti 1. zvezka naj se za 2. zvezek posebej prijavijo! — 1. in 2. zvezek tvorita prvi del Melikove monografije in sicer splošni geografski opis Slovenije. Drugi del pa bo opisal posamezne slovenske pokrajine ter bo izšel tudi v dveh zvezkih, ki bosta tvorila spet celoto zase. Drugi del izide čez dve, tri leta.

—k Dr. Karel Petrič: »Prva pomoč pri neizgledih in nega bolnika« vsebuje nasvete za pomoč ob nesreči na cesti, na vlak, na avtomobilu, v tovarni, če si kdo zlomi nogo, če krvavi, če ga zadene kap, če ga piči kača, če se utopi, če ga oplazi električni tok. — To knjigo bi morala imeti vsaka šola za pouk. — Cena Din 30.—. Naroča se pri upravi »Žena in dom«, Ljubljana, Dalmatinova ul. 10.

—k »Misel in delo«, kulturna in socialna revija, priobčuje v svoji 4. števil, naslednje: Obračun in proračun; J. Rešner: Uradniško vprašanje; Dr. Fr. Goršič: O glavnih zakonodajnih nedostatkah naše grajsko-pravne reforme (konec); G. Šilih: Narodno-socialistična vzgoja v Nemčiji. Obzornik obsega 14 strani. Naročnina stane za vse leto Din 60.—. Naročila se pošiljajo na naslov: »Misel in delo«, Ljubljana, Gosposvetska c. 4/I.

—k »Živalca«, izšla je 1.-2. števil, glasila Društva rejcev malih živali »Živalca« za dravsko banovino. Vsebinska lista: Naš program — delo. Naše delo v preteklem letu. — Premoženjski društveni izkaz. — Konferenca za napredek reje malih živali v Beogradu. — Pomen mineralnih snovi in soli. — Dajte beljakovinske hrane kozam mlekaricam. — Z Jesenic nam pišejo. — List izhaja vsak mesec. — Uredništvo in uprava Ljubljana, Novi trg 5.

—k Anton Zischka: Abesinija zadnji nerešeni problem Afrike. Založba »Dom«, Ljubljana 1936. Strani 143. — Cena vez. izvodu Din 40.—, broš. Din 30.—. — Prevod tega aktualnega dela je oskrbel Pavel Dobevec. Knjiga je razdeljena na sedem poglavij, katerih vsako obdela poseben problem dežele: I. Jezero, ki daje Abesiniji svetoven pomen — Amhara; izvino ozemlje Nila, zibelka in grob države Negaša Nagosta. II. Adujska drama. Prvi poizkusi Italije, da reši »zadnji nerešeni problem Afrike«. III. Menelik II. »kralj kraljev, zmagovalci lev Jude, poročnik božje«. IV. Lidij Yasu, ujeti cesar. — Vloga Nemčije v Abesiniji. V. Veliki boj za bombaž. — Velika važnost Abesinije v boju med Anglijo in Japonsko. VI. Afrika politika od Crispia do Mussolinija. VII. Eritreja, odskočna deska, v Etiopijo. Izgraditev italijanske območne točke ob Rdečem morju. — Zaradi aktualnosti problema bo knjiga dobrodošla vsem, ki se zanimajo za to važno politično zadevo. Knjiga se dobi tudi v »Učiteljski knjižnici« v Ljubljani.

KNJIGARNA

»UCITELJSKE TISKARNE«

registrirane zadruge z omejeno zavezo

Ljubljana

Frančiškanska ulica št. 6

PODRUŽNICA MARIBOR, palača banovinske hranilnice

Izdeluje diazo-amoniak-papir »JASNIT«, za kopiranje načrtov, ki je edini 100% domači izdelek te vrste v državi!

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjižarna sprejema naročila za knjige iz inozemstva, za vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna!